

Kommun- politikern

**Som förtroendevald
är du inte ensam**

Kommunförbundet är med
dig under hela
fullmäktigeperioden
– och står till tjänst med
intressebevakning,
rådgivning, information och
kollegialt stöd i arbetet.

Kommunen
FIXAR!

**KOMMUN-
FÖRBUNDET**

Kommunförbundet är en av Finlands mest inflytelserika intressebevakningsorganisationer. I tidningen Kommunpolitikern presenterar vi aktuella fenomen som intresserar kommunerna och städerna. Bekanta dig med våra mångsidiga tjänster, ta del av våra senaste handböcker och fatta faktabaserade beslut i din egen kommun!

Redaktion:
Vilhelmiina Eskola, Tony Hagerlund,
Hanna Kaukopuro-Klemetti,
Riikka Komu, Hanna Lassila,
Susanna Luukinen, Maija Ruoho

kommunforbundet.fi/
kommunforbundet.fi/anvandarvillkor

© Finlands Kommunförbund
Helsingfors 2026

Finlands Kommunförbund
Andra linjen 14, 00530 Helsingfors
Telefon 09 7711
www.kommunforbundet.fi

Hur syns befolkningsförändringen i din kommun?

6

Innehåll

4

De förtroendevaldas
bundsförvant

5

Som förtroendevald fattar
du beslut i många frågor

6

Hur syns befolknings-
förändringen i din kommun?

8

Vart är skolan på väg?

10

Fem fakta om kommunerna
och städerna

11

Samarbete mellan
kommunerna och
velfärdsområdena

12

Vilket slags Kommunfinland
bygger den kommande
regeringen?

14

Kommunförbundets
evenemang, utbildningar och
handböcker

Förändringar kräver lösningar och mod av kommunala beslutsfattare!

Bästa kommunala beslutsfattare: Du befinner dig som bäst i en situation där du har tre enorma frågor på ditt bord samtidigt: **utbildningens framtid, växande investeringsbehov och allt värre personalbrist.** Dessa frågor måste tacklas i en värld med mindre pengar och högre förväntningar.

Finland genomgår just nu en historiskt kraftig befolkningsförändring som oåterkalleligt förändrar kommunernas verksamhetsmiljö. Nativiteten har sjunkit i nästan 15 år, befolkningen åldras och migrationen koncentreras till ett fåtal tillväxtcentrum. Denna utveckling delar Finland i två läger: i kommuner där befolkningen minskar försvagas skattebasen och det blir svårare att tillhandahålla tjänster för en liten grupp invånare, medan man i växande områden kämpar med investeringstryck och belastning på tjänsterna.

Som kommunpolitiker är du tvungen att fatta beslut som påverkar människors vardag: **Ska vi stänga skolan? Kan vi skjuta upp nödvändiga investeringar? Borde vi ta ytterligare lån?** I synnerhet utbildningssektorn står inför en stor förändring, eftersom antalet grundskoleelever förväntas ha minskat med nästan 100 000 i början av 2030-talet. Var femte skolbänk blir tom, och många kommuner måste fundera på hur de ska kunna garantera en högklassig undervisning när gränserna för effektiviseringen kommer emot.

Med tanke på allt detta **är riksdagsvalet nästa vår kritiskt för kommu-**

nera. Den kommande regeringen avgör hur strama ramarna för den kommunala ekonomin är, hur mycket frihet kommunerna har att organisera sina tjänster på olika sätt och om mellankommunalt arbete stöds eller om kommunerna lämnas ensamma. De beslut som regeringen fattar kommer att slå fast ramarna inom vilka du och dina kolleger måste lyckas. Det parlamentariska arbetet som inleddes under våren för att trygga kommunernas framtid har skapat höga förväntningar.

Vad borde du, en vanlig fullmäktigledamot, tänka på i en sådan här situation?

- **Se bortom kommungränserna:** Sporadiskt samarbete är inte längre tillräckligt. Man måste våga fråga sig vilka tjänster som kunde ordnas regionalt, eller om en kommunsammanslagning är helt tabu.
- **Använd nya metoder:** Digitalisering och pedagogiskt planerad distansundervisning kan vara lösningar för att undvika uppkomsten av ödemarker på bildningsfronten, men det kräver också mod att våga förnya gamla strukturer.
- **Värna om demokratin:** Trots att valdeltagandet har sjunkit och det har blivit svårare att hitta kandidater är det lokala beslutsfattandet fortfarande hörnstenen i den finländska demokratin. Människor identifierar sig fortfarande starkt med sin hemkommun, och den här samhörigheten är en resurs som krisberedskapen bygger på.

Kommunerna avgör Finlands riktning. De kommunala beslutsfattarnas förståelse för en smidig vardag och konsekvenserna av olika beslut är grunden som hela samhällets förtroende och livskraft bygger på. Det är ingen lätt uppgift att vara kommunal beslutsfattare, men uppdraget är avgörande för att vi som nation ska kunna bygga en hållbar framtid.

Minna Karhunen
verkställande direktör
Kommunförbundet

Kommunförbundet – de förtroendevaldas bundsförvant

Vi hjälper dig som förtroendevald att lyckas i ditt arbete.

Vår rådgivningstjänst ger stöd

Om du har något du funderar på är du välkommen att kontakta Kommunförbundets rådgivning. Vi betjänar framför allt kommunala förtroendevalda och tjänsteinnehavare. Fråga så svarar vi!

Webbplats för förtroendevalda

På adressen kommunforbundet.fi/fortroendevalda hittar du material såsom handböcker, anvisningar och nyttiga publikationer. På sidan finns bland annat en handbok i kommunalt beslutsfattande, en omfattande handbok om grunderna i kommunal ekonomi, anvisningar om god arbetspraxis i kommunstyrelsen samt mycket annat material.

De förtroendevaldas rättigheter och skyldigheter

Funderar du som förtroendevald på din rätt att ta del av uppgifter eller få ledigt från jobbet? På vår webbplats finns förutom introduktionsmaterial också rikligt med juridisk grundläggande information om de förtroendevaldas arbete och ställning.

Våra evenemang

På våra seminarier, webinarier och nätverksevenemang får du möjlighet att lära dig mer och utbyta erfarenheter med andra. Bekanta dig med evenemangen på kommunforbundet.fi/evenemang och klipp ut evenemangskalern i denna tidning!

Beställ våra nyhetsbrev

Vill du ha de senaste kommunnyheterna direkt till din e-post? Gå till kommunforbundet.fi/nyhetsbrev och beställ nyhetsbrevet om de områden som intresserar dig: ekonomi, förvaltning, miljö, utbildning, demokrati... eller rentav alla! Ett särskilt nyhetsbrev för förtroendevalda skickas ut några gånger om året. Om du ännu inte får detta nyhetsbrev kan du beställa det på adressen tony.hagerlund@kommunforbundet.fi.

Vår webbplats kommunforbundet.fi är en samlingspunkt för information om kommunsektorn.

Kommunförbundet är både intressebevakare och rådgivare för kommunerna och städerna. Alla kommuner och städer i Finland är medlemmar i Kommunförbundet. Också landskapsförbunden, samkommunerna och kommunalt anknutna aktiebolag omfattas av vår verksamhet.

Som förtroendevald fattar du beslut i många frågor – få grepp om helheten

Utan starka kommuner har vi inget fungerande samhälle.

Varje förtroendevald är med och beslutar om frågor som har en direkt inverkan på kommuninvånarnas vardag och välfärd och på hela Finlands framtid.

Kommunen är inte bara en administrativ enhet – den är livsmiljön för kommuninvånarna, ett tryggt och säkert hem, fungerande service och en gemensam framtid.

Men vad gör egentligen en kommun? Kommunerna har hundratals uppgifter, av vilka de flesta har fastställts i lag. Kommunerna kan också åta sig olika frivilliga uppgifter.

Fostran och utbildning är fundamentet för framtiden

Finlands framgång bygger på världens bästa utbildning – och i centrum för detta står kommunerna. Kommunerna ansvarar för småbarnspedagogiken, den grundläggande utbildningen och utbildningen på andra stadiet.

Välbefinnande för alla

I kommunerna finns över 30 000 idrottsanläggningar där invånare i alla åldrar kan ta hand om sitt välbefinnande. Bibliotek, teatrar, idrottsplaner och ungdomslokaler är alla en del av en levande kommun, där invånarna trivs och mår bra.

Livskraft och hållbarhet

En livskraftig kommun lockar till sig invånare, företag och investeringar. Det betyder att det behövs en smidig kollektivtrafik, fungerande planläggning, smidiga tillståndstjänster och en högklassig boendemiljö. Samtidigt har kommunen verktyg för att stödja lokalt företagande, sysselsättning och hållbar utveckling.

Kommunerna tillhandahåller utbildning och småbarnspedagogik

1. Småbarnspedagogik
2. Förskoleundervisning
3. Grundläggande utbildning i årskurserna 1–9
4. Specialundervisning
5. Morgon- och eftermiddagsverksamhet
6. Skolskjutsar för elever i förskola och den grundläggande utbildningen
7. Gymnasieutbildning
8. Yrkesutbildning
9. Medborgar- och arbetarinstitut

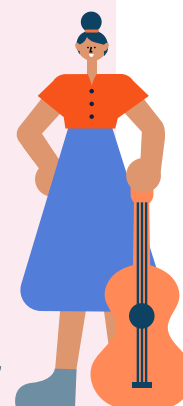
Kommunerna arbetar för att främja sysselsättningen och stärka den regionala livskraften

1. Arbetskraftstjänster för person- och arbetsgivarkunder
2. Invandring, rekrytering av internationell arbetskraft, integration och förmåga att hålla kvar invånare
3. Utveckling av verksamhets- och tillväxtförutsättningarna för näringslivet

Kommunerna utvecklar närmiljön och boendet

1. Kommunens bostadsutbud
2. Kommunens tomtutbud
3. Byggnadstillsyn, dvs. tillståndsärenden och planering av byggande
4. Planläggning
5. Kollektivtrafik
6. Väg- och gatuunderhåll
7. Gång- och cykelvägar samt friluftsleder
8. Grönområden, renhållning
9. Miljöskydd, såsom kontroll av luftkvaliteten, bulleranmälan, hantering av avloppsvatten från fastigheter
10. Avfallshantering
11. Vattenförsörjning
12. Energi- och värmeförsörjning
13. Miljöhälsovård
14. Kommunala veterinärtjänster

Kommunerna tillhandahåller kultur- och fritidstjänster och stärker medborgarnas möjligheter till delaktighet

1. Bibliotek
2. Kulturtjänster, t.ex. teatrar, konstmuseer och orkestrar
3. Grundläggande konstundervisning, t.ex. musikinstitut, cirkus- och teaterskolor, bildkonstskolor
4. Idrotts- och motionstjänster, t.ex. naturstigar, idrottshallar och simhallar
5. Ungdomstjänster
6. Utökade möjligheter för kommuninvånarna att vara delaktiga samt ordnande av val

Hur syns befolknings- förändringen i din kommun?

Kommuner och städer utvecklas i alltmer olika riktning. I många kommuner åldras befolkningen snabbt. Det flyttar inte heller in tillräckligt många nya invånare för att kompensera för utflyttningen. Samtidigt koncentreras både invandring och flyttning inom landet till tillväxtcentrumen, där kommunerna står inför ett ökande behov av service och investeringar.

Denna utveckling är bara en del av den demografiska omvandling som oåterkalleligt kommer att förändra hela Finland under de kommande decennierna. Hur ser det ut i din kommun? Lär dig termerna och var en del av lösningen!

Lägre födelsetal

Födelsetalen har sjunkit i nästan 15 år, med undantag för några år. I Finland föds det färre barn än i de övriga nordiska länderna. I många kommuner har den naturliga befolkningstillväxten länge varit negativ, och antalet födda är för litet för att kompensera befolkningsminskningen.

Koncentrerad invandring

Befolkningstillväxten är nu nästan helt beroende av invandring. Även om nästan alla kommuner för närvarande tar emot invandrare, etablerar sig invandrarna ändå inte jämnt över

hela landet utan främst i de största städerna och tillväxtcentrumen, dvs. i huvudstadsregionen, Åboregionen och Tammerforsregionen. Mer än hälften av all intern migration bland personer med främmande språk som modersmål sker till huvudstadsregionen.

Urbanisering

Urbaniseringen är en global megatrend och dess grundorsaker är desamma i Finland som i andra länder: arbetstillfällen, mångsidiga utbildningsmöjligheter, omfattande tjänster och smidiga trafikförbindelser lockar människor att flytta till städerna. Men

Den demografiska förändringen – sjunkande födelsetal, befolkningens stigande ålder, koncentrerad invandring och urbanisering – försvårar på ett aldrig tidigare skådat sätt kommunernas möjligheter att tillhandahålla tjänster.

**Förändringen är
oundviklig både
i kommuner där
befolkningen
minskar och i
växande städer.
Men skillnaderna
är stora mellan
olika kommuner
och städer.**

tillväxten har ett pris: tjänster och infrastruktur riskerar att överbelastas, boendesegregationen kan förvärras och välfärden kan urholkas.

Städerna fungerar som motor för hela Finlands ekonomi, plattformar för innovation och centrum för investeringar.

Vad betyder dessa fenomen för kommunerna och för olika kommuners möjligheter att tillhandahålla tjänster?

När befolkningen minskar, minskar också kommunens inkomster, såsom

skatteintäkter och statsandelar, i samma takt. Anpassningen av utgifterna sker dock långsammare.

Redan år 2032 kommer antalet elever i grundskolan att ha minskat med 96 000 elever jämfört med i dag. Var femte pulpet kommer att stå tom.

När antalet barn minskar ökar kostnaderna per enhet för ordnandet av utbildning. En utglesning av skolstrukturen leder i sin tur till ökade kostnader för skolskjutsar.

Det minskande antalet barn och trycket på att sänka kostnaderna för lokaler leder till att antalet skolor och daghem minskar också framöver.

Ungefär en tredjedel av kommunernas skolfastigheter och social- och hälsovårdsfastigheter kommer att stå oanvända. Det tekniska skicket i idrotts- och kulturbyggnader är generellt lika dåligt som för skolbyggnader.

Byggnadsbestånd som tas ur bruk skapar också problem för fjärrvärmebolagen, eftersom kommunerna med sina byggnader ofta är stora kunder. Även kommunernas egna hyresbolag kommer att få det svårt i framtiden.

Kommer vi att ha kommunal demokrati i framtiden?

Samtidigt som en demografisk förändring pågår har den representativa demokratin problem. Valdeltagandet i 2025 års kommunalval var rekordlågt, 54,3 procent. Vi har det lägsta valdeltagandet i Norden.

Antalet kommunalvalskandidater minskade kraftigt. Inte en enda kommun behövde ändå ta till sämjoval.

I vissa kommuner och partigrupperingar fanns det inte tillräckligt många ersättare för hela fullmäktigeperioden. Dessutom har det i vissa

kommuner varit svårt att fylla jämställdhetskvoten vid platsval.

Endast drygt en tredjedel av invånarna är intresserade av kommunalpolitik, och mycket få är intresserade av att ställa upp som kandidater i val.

Ur den kommunala demokratis synvinkel är det ändå positivt att människor fortfarande känner samhörighet med sin hemkommun. Mer än hälften identifierar sig ganska mycket eller mycket med sin hemkommun. När människor känner att de är en del av sitt närsamhälle, följer de mer aktivt kommunens beslutsfattande.

Om du vill reflektera över förutsättningarna för din kommuns framgång i framtiden, se åtminstone på dessa delområden:

- Befolkningsstruktur: åldersfördelning, migration, antal personer i arbetsför ålder
- Kommunens livskraft – förmågan att locka till sig företag, kompetens och investeringar
- Balans i ekonomin och investeringskapacitet
- Valdeltagande och tillräckligt med kandidater i kommunalval

Ställ även svåra frågor:

- Kommer varje kommun att få nya invånare?
- Vad bromsar kommunsamarbetet inom ditt eget område?
- I vilken mån har samarbete kring ordnandet av tjänster diskuterats på regional nivå?
- Är kommunsammanslagningar tabu?
- Hur ska man värna om den lokala demokratin när kandidaterna tryter och unga inte är intresserade?

Vart är skolan på väg?

Antalet elever i grundskolan fortsätter att minska och eleverna förväntas vara cirka 96 000 färre år 2032. Utvecklingen varierar dock från kommun till kommun: i vissa kommuner töms skolorna, i andra blir eleverna fler. I de kommunala beslutsfattarnas vardag syns detta i form av investeringsbehov, behov av att se över antalet skolor och behov av närmare regionalt samarbete.

Det handlar inte bara om antalet skolor, utan om tre samtidiga förändringar: kommunerna blir allt mer olika, strukturer förändras och jämlikhet ska tryggas.

Det finns ingen enkel lösning på hur undervisningen ska ordnas med färre barn. Därför måste vi se på utbildningens framtid ur flera perspektiv samtidigt: från strukturer till pedagogik och från tillgänglighet till kvalitet.

Den centrala frågan är hur vi kan garantera en högkvalitativ grundläggande utbildning för alla barn, oavsett var de bor. Kommunerna bär ansvaret, men lösningar kan inte tas fram utan nationell vilja och lagändringar.

Den minskade nativiteten märks mest i kommuner där det finns få elever redan från förut. Kostnaderna minskar inte i samma proportion som elevantalet, men den statliga finansieringen minskar i takt med att åldersklasserna krymper. Många kommuner har redan vidtagit kraftfulla åtgärder: under de senaste tio åren har antalet grundskolor minskat med 21 procent och allt fler kommuner har bara en skola.

Vad händer när effektiviseringsgränsen är nådd?

Vi måste modigt söka lösningar i nya verksamhetsformer. Här är undervisning via fjärruppkoppling ett viktigt verktyg. Det handlar inte om sådan distansundervisning som ordnades under coronapandemin, utan om en pedagogiskt planerad modell där eleverna är i skolan och studerar tillsammans. Undervisningen kan ske från en annan skola, där en behörig lärare undervisar via fjärruppkoppling, medan det finns en annan vuxen på plats med eleverna, till exempel en skolgångshandledare.

Den minskade nativiteten märks mest i kommuner där det finns få elever redan från förut.

Genom den här modellen kan man säkerställa undervisningen i situationer där det inte finns tillgång till en behörig lärare och man kan även utöka ämnesutbudet i både glesbygdsområden och tillväxtcentrum.

Den nuvarande lagstiftningen ställer dock hinder i vägen för sådana lösningar. Enligt OAJ:s och UKM:s tolkning kräver undervisning via fjärruppkoppling två behöriga lärare, vilket gör modellen ekonomiskt tung och på många håll omöjlig att genomföra. Lagstiftningen behöver moderniseras på ett sätt som garanterar kvaliteten på undervisningen men samtidigt ger utrymme för flexibilitet i genomförandet.

Samtidigt blir samarbete mellan kommunerna allt viktigare. Tillfälligt samarbete är inte tillräckligt, utan det krävs bestående strukturer. Modeller med ansvariga kommuner och andra gemensamma lösningar kan trygga tillgången till undervisning i situationer där elevunderlaget i en enskild kommun är för litet.

I slutändan står lärarna i fokus. Kvaliteten på den grundläggande utbildningen är beroende av att det finns yrkeskunniga lärare som kan möta elever med olika modersmål, utnyttja digitala lösningar och arbeta över skol- och kommungränserna. Det är avgörande att lärarnas kompetens tryggas och att det finns tillgång till lärare.

De pågående demografiska förändringarna innebär att varje barn och ung person är viktigare än någonsin.

Grunden för det finländska utbildningssystemet är jämlikhet, och det finländska samhällets hopp vilar på kunnskap och bildning. Därför måste vi tillsammans se till att det inte uppstår några ödemarker på bildningsfronten i Finland. Lösningarna kräver förutseende, samarbete och mod att se över strukturer, men framför allt behöver vi komma underfund med vad som är utbildningens kärnuppgift.

SKOLFÖRÄNDRINGAR I SIFFROR

1. Antalet elever minskar snabbt

År 2032 finns det uppskattningsvis **96 000 färre** grundskoleelever än nu

Det motsvarar nästan 3 800 undervisningsgrupper (25 elever/grupp)

Utvecklingen går isär: i en del kommuner fortsätter elevantalet att öka

2. Skoltätheten har redan förändrats

Antalet grundskolor **har minskat med cirka 21 %** under de senaste 10 åren.

Antalet kommuner med endast en skola har mer än tredubblats.

Visste du detta om kommuner och städer?

FEM FAKTA

1

En kommun kan själv besluta om den vill vara en kommun eller en stad

Antalet kommuner i Finland år 2026 är sammanlagt **308**. På fastlandet finns det 292 kommuner och på Åland 16.

Alla Finlands kommuner och städer är kommuner. Dessutom kan en kommun, om den så önskar, börja kalla sig stad.

108

använder benämningen **stad**

200

använder benämningen **kommun**

4

Skatteinkomsterna är kommunernas viktigaste inkomstpost

Kommunernas inkomster består huvudsakligen av kommunalskatt, samfundsskatt, fastighetsskatt samt statsandelar och verksamhetsintäkter. Skatteinkomsterna täcker 55 procent och statsandelarna endast 16 procent av kommunernas inkomster.

Kommunen beslutar själv om sin kommunalskattesats. År 2025 hade **Grankulla** den lägsta skattesatsen, **4,7 procent**, och **Påmark** den högsta, **10,9 procent**.

2

Finland har många små kommuner

Den genomsnittliga kommunstorleken år 2024 var 18 299 invånare. Kommunernas medianstorlek är 5 977 invånare. Det betyder att hälften av Finlands kommuner är mindre och hälften större än mediantalet.

- **Den minsta** kommunen på **fastlandet** är **Lestijärvi**, som har 665 invånare.
- **Den minsta** kommunen på **Åland** är **Sottunga**, som har 101 invånare.
- **Den minsta** kommunen som kallar sig **stad** är **Kaskö**, som har 1 241 invånare.

5

45 procent av kommunstyrelsernas beslutsärenden har en direkt eller indirekt koppling till EU-lagstiftning

Många blir förvånade när de hör hur mycket EU påverkar kommunernas verksamhet och kommuninvånarnas vardag. Till exempel är nästan hälften av kommunernas ärenden på ett eller annat sätt kopplade till EU – på vissa områden, såsom utveckling av stadsmiljön, upp till tre av fyra beslut. I Finland har kommunerna ett omfattande uppgiftsområde och därför syns EU:s inflytande här särskilt tydligt.

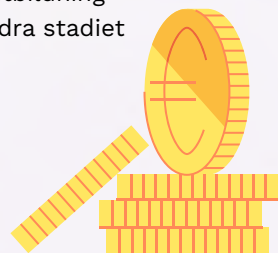
3

Den största delen av kommunens utgifter går till personal och tjänster

Nästan hälften av kommunernas utgifter är **personalutgifter**. Kommunerna och städerna har över 200 000 anställda.

60 procent av kommunernas budget, dvs. cirka 15 miljarder euro per år på riksnivå, går till

- småbarnspedagogik
- förskoleundervisning
- grundläggande utbildning
- utbildning på andra stadiet

Samarbete mellan kommunerna och välfärdsområdena underlättar vardagen för de gemensamma invånarna

Kommunerna och välfärdsområdena har gemensamma invånare och ett stort behov av samarbete kring tjänsterna för dem. Aktörerna är juridiskt jämbördiga och de har egna lagstadgade uppgifter. Kommunerna och välfärdsområdena arbetar för samma mål: att skapa en så smidig och fungerande vardag som möjligt för de gemensamma invånarna. I praktiken krävs ett nära samarbete över organisationsgränserna.

Viktiga kontaktytor mellan kommunerna och välfärdsområdet är bland annat:

- Främjande av sysselsättningen
- Beredskap och säkerhet
- Integration
- Främjande av välfärd och hälsa
- Samarbete mellan bildningstjänster och social- och hälsovårdstjänster

”På Kommunförbundet arbetar vi aktivt för att främja samarbetet mellan kommunerna och välfärdsområdena. På initiativ av Kommunförbundet och Hyvil tillsatte Finansministeriet i mars en samarbetsgrupp för att främja samarbetet mellan kommunerna, välfärdsområdena och staten. Målet är att se till att ansvarsfördelningen mellan kommunerna och välfärdsområdena förtydligas och att tjänsterna fungerar smidigt ur de gemensamma invånarnas synvinkel. Kommunförbundet deltar aktivt i detta arbete”.

Liisa Jurmu, projektchef

Det är viktigt att kommunernas och välfärdsområdenas beslutsfattare har en gemensam syn på samarbetets syfte och med vilka metoder de gemensamma målen nås. För att den gemensamma visionen ska uppnås krävs det också ett kompetent och målmedvetet ledarskap.

Det strategiska samarbetet mellan kommunerna och välfärdsområdena har framskridit långsamt under de första åren. En särskild utmaning är avsaknaden av en gemensam kunskapsbas och lägesbild, vilket försvårar ledningen av samarbetet. Det framgår också av den enkät om

samarbetet på olika kontaktytor som Kommunförbundet nyligen utfört bland kommunernas professionella ledning och förtroendevalda.

När gemensamma tyngdpunkter och åtgärder utformas måste man känna till välfärdsområdenas behov, fenomen som gäller invånarna, utvecklingstrender och orosmoment. Det är viktigt att kommunledningen och de kommunala beslutsfattarna diskuterar detta aktivt. Samarbete kräver framför allt en gemensam lägesbild, en tydlig ansvarsfördelning och en aktiv dialog mellan kommunernas och välfärdsområdenas beslutsfattare och tjänsteinnehavare.

Vilket slags Kommunfinland bygger den kommande regeringen?

De kommunala beslutsfattarna har tre saker på sitt bord samtidigt: beslut om antalet skolor, investeringsbehov och personalbrist. Besluten måste fattas i en situation där det finns mindre pengar men mer förväntningar.

Det här är läget inför riksdagsvalet nästa vår.

Finlands framtid diskuteras ofta i termer av ekonomisk tillväxt, säkerhet och skuldsiffror. Vi stannar sällan upp för att fundera över var dessa frågor slutligen avgörs och realiseras.

Det sker i kommunerna.

Nästa års riksdagsval infaller i en tid då kommunernas verksamhetsmiljö genomgår stora förändringar. Befolkningen åldras, nativiteten sjunker och skillnaderna mellan kommunerna ökar. Förväntningarna minskar dock inte. Kommunerna ska samtidigt trygga servicen, stärka livskraften och se till att vardagen fungerar också i en osäker och ekonomiskt ansträngd tid.

För de kommunala beslutsfattarna innebär det i praktiken val mellan att lägga ner skolor, skjuta upp investeringar eller ta mer lån, och beslut om vilka tjänster man kan skära i ytterligare – eller om regionalt samarbete kan vara en lösning. Många kommuner har redan genomfört program för anpassning och balansering av ekonomin, och fler kommer säkert att göra det samma.

Det handlar inte om en enda förändring, utan om en anhopning av flera samtidiga förändringar.

Morgondagens utmaningar kan inte tacklas med gårdagens strukturer

Nativiteten har sjunkit under mer än ett decennium. Befolkningen åldras och folk flyttar främst till de stora städerna. Samtidigt ökar bristen på arbetskraft inom många sektorer.

Kommunernas situation är alltmer tudelad. I områden med minskande befolkning försvagas skatteunderlaget, kostnaderna för tjänsterna ökar och det är svårt att tillhandahålla tjänster för de allt färre invånarna. Samtidigt ökar befolkningen snabbt i de växande stadsområdena och mångfalden bland invånarna blir större. Det innebär ökat behov av investeringar och tjänster.

Kommun- och servicestrukturerna har skapats för behoven under en annan tid. Det krävs nationella beslut om vad vi ska hålla fast vid och vad som kan avvaras. Samtidigt behövs det mod att utnyttja tekniska lösningar och bygga upp tjänsterna på ett nytt sätt.

Det parlamentariska framtidsarbete som inleddes i början av 2026 samlar partier och förvaltningsområden för att utforma en gemensam syn på hur högklassiga kommunala tjänster och livskraft kan tryggas i hela Finland även på 2040-talet.

Kunskap och bildning avgör Finlands riktning

Finlands verkliga styrka är befolkningens kunskapsnivå. Den byggs upp i kommunerna: i småbarnspedagogiken, i skolorna och i vardagstjänsterna.

Situationen är dock kontroversiell. Åldersklasserna krymper, men kostnaderna för undervisningen minskar inte i samma proportion. Invånarna i arbetsför ålder blir färre, men behovet av att uppdatera kunskaper ökar.

I kommunerna ger detta upphov till konkreta frågor: Hur kan vi trygga tillgången till utbildning? Hur kan vi förhindra att kunskaper fragmenteras? Hur kan vi säkra utbildning för alla?

Livskraft och säkerhet går hand i hand

Tillväxt sker inte åtskilt från kommunerna. Investeringar, arbetstillfällen och en fungerande vardag skapas via lokala beslut.

Samtidigt bygger kommunerna upp en trygg vardag och krisberedskap. En fungerande vardag, tjänster och vi-anda utgör grunden för krishanteringsförmågan.

För de kommunala beslutsfattarna innebär det att livskraft och säkerhet inte är separata frågor. De är kopplade till markanvändning, trafiklösningar, tjänster och samarbete.

Hurdant är läget inför riksdagsvalet nästa vår? Vad kan vi förvänta oss av den kommande regeringsperioden?

Kommunerna fungerar dock inte i ett vakuum. Statens lösningar avgör i hög grad hurdana möjligheter kommunerna har att lyckas.

Demokrati börjar på gräsrotsnivå

Det lokala beslutsfattandet är fortfarande en hörnsten i den finländska demokratin, men samtidigt blir pressen på beslutsfattandet allt större.

Det har blivit svårare att hitta kandidater, och valdeltagandet har sjunkit i många kommuner. Trots det upplevs beslutsfattandet i kommunerna stå nära vardagen.

För en kommunal beslutsfattare innebär det ett lokalt men samtidigt också ett bredare ansvar. Det är inte enbart fråga om kommunens egna angelägenheter, utan också om hur förtroendet för samhället ska bevaras.

Vad kan vi förvänta oss av den kommande regeringsperioden?

Riksdagsvalet nästa vår påverkar direkt kommunernas verksamhet.

Nästa regering kommer att avgöra särskilt tre saker för kommunerna:

1. Hur snäv ramen för kommuneekonomi blir
2. Hur fria tyglar kommunerna får i tillhandahållandet av tjänster
3. Om mellankommunalt samarbete stöds eller om kommunerna lämnas ensamma

Det parlamentariska arbete som inleddes i början av 2026 samlar partierna till att utforma en gemensam syn på hur högklassiga tjänster och livskraft kan tryggas i hela Finland ända till 2040-talet. Förväntningarna är höga, och med rätta.

Staten bestämmer om kommunernas uppgifter, finansiering och handlingsutrymme. Regeringsprogrammet avgör om kommunerna får en verklig

möjlighet att fatta olika beslut eller om de styrs in i en enda modell som inte fungerar överallt.

De kommunala beslutsfattarna har ett särskilt perspektiv i denna diskussion. De vet hur besluten fungerar i praktiken och vad de innebär i människornas vardag.

Den här förståelsen behövs också i riksdagen.

I slutändan handlar det om riktning

Finland är världens lyckligaste land. Det är ingen tillfällighet och det är inget som består av sig självt. Lycka byggs upp i kommunerna, i vardagen, i tjänsterna och i möjligheten att delta.

Därför är den centrala frågan i valet nästa vår inte bara vad som behöver förändras, utan vilken roll kommunerna får i byggandet av Finland 2.0. Kommer kommunerna att ges en genuin möjlighet att lyckas?

Kommunförbundets evenemang och utbildningar stöder ditt arbete

Vi presenterar här avgiftsfria evenemang som lämpar sig särskilt för förtroendevalda:

Evenemang och sändningar på svenska 2026

13.05: Kommunen Fixar-sändning:

1-5.06: Kommunernas digivecka: tiotals webinarier och direktsändningar (kommunforbundet.fi/digivecka)

16-17.09: Kommunmarknaden på Kommunernas hus i Helsingfors

På finska, våren 2026

29.04: Kommunen Fixar-sändning: Den byggda miljöns framtid: svåra val.

13.05: Kommunpolitikern Live – Utveckling av beslutsfattande och delaktighetsledning

26.05: Kommunen Fixar-sändning: Lägesbild för (kommun)demokratin

10.06: Kommunpolitikern Live – Kommunerna som drivkrafter för hållbar utveckling.

16.06: Kommunen Fixar-sändning: Städernas växtvärk

På finska, hösten 2026

26.08: Kommunpolitikern Live – Lägesbild för demokratin

04.11: Kommunpolitiker Live – Kommundirektörens arbete

09.12: Kommunpolitiker Live – De intressantaste diskussionerna i kommunsektorn år 2026.

Bekanta dig med alla våra evenemang och anmäl dig: kommunforbundet.fi/evenemang

Har din kommuns styrelseordförande deltagit i Kommunförbundets ledarskapsutbildning?

Kommunförbundet ordnar en två-dagars utbildning för kommun- och stadsstyrelsernas ordförande. Utbildningen är kostnadsfri för kommunerna och styrelseordförandena.

– Med ordförandeutbildningen vill vi stödja kommunernas ledarskap och främja en god beslutskultur i kommunerna. Vi hoppas att styrelseordförandena i alla kommuner tar del av utbildningen under denna fullmaktigepå period, säger Jarkko Majava, utvecklingschef vid Kommunförbundet.

Utbildningen hjälper att identifiera och strukturera styrelseordförandens olika roller och uppgifter. Styrelseordföranden får genom utbildningen färdigheter för att utveckla kommunens diskussions- och beslutskultur, bygga samarbete samt utvärdera och utveckla sitt eget ledarskap.

Utbildningen består av inledningsföreläsningar av sakkunniga och diskussioner i smågrupper. En grupp har högst 20 deltagare.

Anmäl dig till vårens sista utbildning eller höstens utbildningar på finska:

Grupp 9: 5–6.5.2026

Grupp 10: 25–26.8.2026

Grupp 11: 23–24.9.2026

Grupp 12: 14–15.10.2026

Grupp 13: 1–2.12.2026

Mer information och länkar till anmälan: kommunforbundet.fi/fortroendevalda

Hittills har redan 108 kommunstyrelseordförande deltagit i den avgiftsfria utbildningen. Kolla på kartan om ordföranden i din kommun har gått utbildningen!

Kartkälla: Lantmäteriverket
Verktøy: Datawrapper

Det här är bara ett axplock från alla våra evenemang. Kaffe med Uffe, Digifika, Taloustorstai, Työllisyystiistai, Vartteja vapaa-ajasta, Kommunen Fixar!-live och många andra webbsändningar lyfter fram aktuella teman inom kommunens olika sektorer.

Behöver du introduktionsmaterial eller information om evenemang för förtroendevalda?

kommunforbundet.fi/fortroendevalda

Handböcker som stöd i arbetet: god förvaltning i kommunen!

Vi vill hjälpa dig att skapa en god beslutskultur genom arbetsmetoder som stärker invånarnas förtroende för beslutsfattandet.

Ta till dig de centrala spelreglerna för kommunala beslutsfattare: utnyttja Kommunförbundets stora utbud av handböcker som juridiskt verktyg och etisk kompass.

Alla våra publikationer finns på adressen kommunforbundet.fi/publikationer

Har du redan läst våra senaste handböcker?

Gott uppförande begränsar inte yttrandefriheten

Handboken Ingripande i osakligt beteende mellan förtroendevalda ger vägledning i hur man skapar en konstruktiv diskussions- och beslutskultur. Publikationen behandlar osakligt beteende mellan förtroendevalda, trakasserier och diskriminering samt hur man kan ingripa i sådant.

Vet du vilka gåvor och förmåner du får ta emot?

Handboken Korruption och etik i kommunerna presenterar lagstiftning och praxis som de förtroendevalda behöver iakttä för att motverka korruption. Handboken öppnar upp begreppen kring korruption och den bakomliggande regleringen. **Den beräknas utkomma på svenska i juni.**

Hederssak att redogöra för bindningar

Handboken Redogörelse för bindningar i kommunen ger anvisningar om hur bindningar definieras och när man ska redogöra för dem. Den senaste uppdateringen av innehållet gäller skyldigheten att redogöra för skulder.

Lägg till en ikon för Kommunförbundet.fi i din telefon!

Du kan enkelt lägga till en ikon för Kommunförbundets webbplats på din mobila enhet. Då får du snabbt tillgång till all information och alla tjänster som Kommunförbundet erbjuder. Läs mer: kommunforbundet.fi/ikon

Vi frågade vad våra kunder tycker om Kommunförbundet

"En viktig resurs för kommunerna!"

Kommunförbundets verksamhet ges rekordhøgt betyg.

Kommunförbundets tjänster är välkända och förbundet upplevs som pålitligt. Det framgår av vår kundenkät, som besvarades av nästan 600 representanter för kommunerna och städerna.

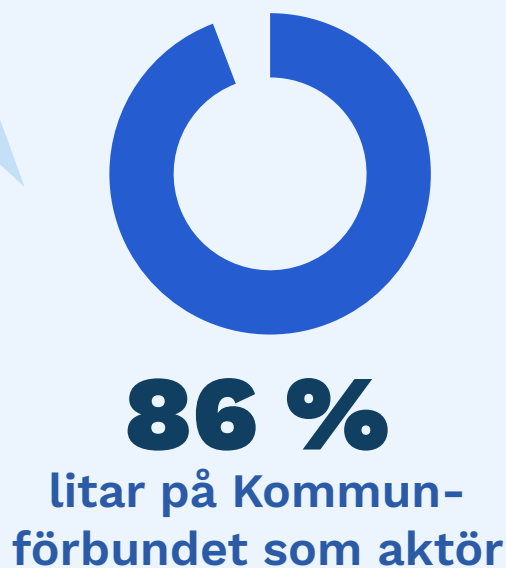
Kommunförbundet ses i allt högre grad som en samhällsaktör som visar riktningen. Som förslag på hur vi kunde förbättra vår verksamhet angavs bland annat större synlighet i medierna, tydligare ställningstaganden till svåra och aktuella teman samt ett aktivare och modigare grepp.

Den positiva utvecklingen har fortsatt stadigt under hela 2020-talet.

De som rekommenderar Kommunförbundet ser bland annat förbundets sakkunskap och pålitlighet, juridiska tjänster samt kurser och nätverk som förbundets styrkor.

"En helt otrolig kunskapsbank för förtroendevalda och tjänsteinnehavare."

"En pålitlig aktör som följer sin tid."

Enkäten besvarades av 592 kommunala aktörer från olika delar av landet. I enkäten och de anknyttande intervjuerna deltog förtroendevalda vid Kommunförbundet och i kommunerna, stads- och kommundirektörer samt andra kommunala tjänsteinnehavare. Undersökningen utfördes av Bondata.